

Syftet med vattenskyddsområden

Grundvattenrådet för Kristianstadsslätten

Birger Wallsten

12 maj 2025

Svenskt Vatten

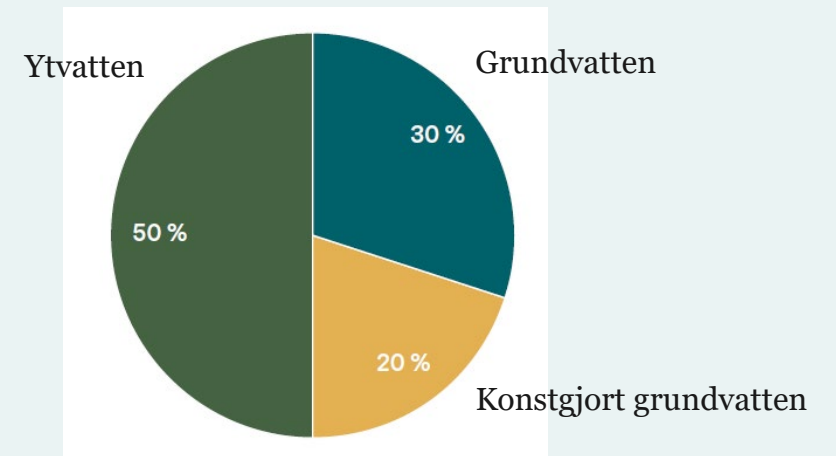
Svenskt Vatten

- Branschorganisation för Sveriges viktigaste livsmedelsproducenter och miljövårdsföretag – VA-organisationerna i landets samtliga 290 kommuner
- Vårt uppdrag är att aktivt företräda och vinna gehör för medlemmarnas intressen i nationella och internationella sammanhang
- Vi bidrar till medlemmarnas utveckling
- Vi stöder våra medlemmar i att utveckla vatten- och avloppstjänsterna till att vara långsiktigt hållbara

- Vi startade 1962 och är 35 anställda
- Vi har ett nätverk för frågor som rör vattenskydd.

Några fakta om dricksvatten

- 89 % av Sveriges befolkning är anslutna till allmänt dricksvatten.
9,4 miljoner användare + verksamheter.
- Cirka 1 600 vattenverk.
- Ytvattenverken är få men stora och förser huvudsakligen större städer med dricksvatten.

Svenskt Vatten

120-140 kg/person och dygn
– året runt

Svenskt Vatten

Vattnet och
den cirkulära
ekonomin

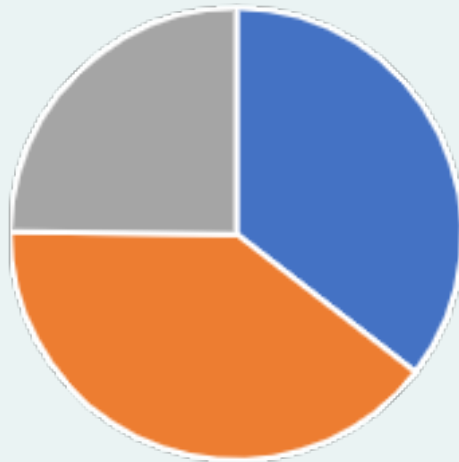

Ca 300 kg/person och dygn
– året runt

Vattendirektivet och dricksvattendirektivet

- **Utan bra vatten kan inte samhället fungera!**
- Bättre vatten i hela EU med vattendirektivet från 2000.
Genomfört i svensk rätt främst i miljöbalken
- Lagändringar i miljöbalken med flera lagar började gälla 1 mars 2024
- Vattenmyndigheterna ska göra riskbedömningen av tillrinningsområdena;
artikel 8 i dricksvattendirektivet
- Utbyte av uppgifter mellan vattenmyndigheten och VA-organisationerna.
Till nytta för dricksvattenproducenterna och stärka riskbedömningen hela vägen från källa till kran.

Vattenskyddsområden i VASS Vattenverk 2022

- Vattenskyddsområde föreskrifterna uppdaterade efter år 2000
- Vattenskyddsområde föreskrifterna uppdaterade före år 2000
- Vattenskyddsområde saknas

Klass	Antal kommuner ej svar	Antal kommuner i klass	Andel ej svar
>100	2	19	11%
50-100	1	30	3%
20-50	4	74	5%
10-20	17	95	18%
<10	21	72	29%
Tot	45	290	16%

- Svar från 1080 vattenverk
- Frågorna om vattenskyddsområden besvarades; 812 JA = 75 % och 268 NEJ
- För 429 vattenskyddsområden saknas uppgifter om revidering efter år 2000.

Vattenskyddsområden

778 vattenverk svarade på frågan om vattenverket arbetar med ett aktivt uppströmsarbete för att minska riskerna för störningar i råvattenkvaliteten.

- 375 vattenverk (48 %) svarar JA
- 403 vattenverk svarar NEJ

- **HaV 2019**
- 1615 vattenskyddsområden (80% av alla allmänna vattentäkter)
- 18 nya beslut 2018
- Grundvatten (90%), ytvatten (7%), konstgjord infiltration 3%.

Finns det lagkrav på vattenskyddsområde?

- Nej, inte i svensk lag
- Enligt artikel 7.3 i vattendirektivet ska alla vattentäkter som försörjer fler än 50 personer eller producerar mer än 10 m³ ha ett skydd
- Åtgärd i Vattenmyndigheternas åtgärdsprogram
- Ett mark- eller vattenområde får av länsstyrelsen eller kommunen enligt 7 kap. 21 § miljöbalken (MB), förklaras som vattenskyddsområde
- Havs- och vattenmyndigheten är vägledande myndighet för arbetet med vattenskyddsområden.

Syfte med vattenskyddsområde - att skydda råvattnet

- Förebyggande åtgärd – att säkerställa tillgången till rent vatten!
- Säkerställa långsiktig tillgång till rent vatten för framtida generationer
- Skapa medvetenhet om vattentäktens sårbarhet – samhällsviktig verksamhet
- Framtagande av vattenskyddsområde med tillhörande riskanalys är ett bra underlag för bedöma risker och hot.

Från SNV VicNatur

Svenskt Vatten

Syfte med vattenskyddsområde

- Förebygga förorening genom att kunna ställa krav på rätt försiktighetsmått på befintlig och tillkommande verksamhet
- Förebygga risker från mänskliga aktiviteter som jordbruk, transporter och industri och anpassa markanvändningen genom föreskrifter inom skyddszoner
- Förhindra framtida oönskad ändrad markanvändning eller etableringar
- Förbättrad möjlighet att vidta åtgärder för hindra förorening av vattentäkt - skapa beredskap i händelse av olyckor eller klimatpåverkan.

Principer i nuvarande vägledning från HaV

- Vattenskyddsområde är ett komplement till den grundläggande miljölagstiftningen
- En delmängd av det totala riskhanteringsarbetet
- Arbetet bör vara behovsstyrt och inte principstyrt

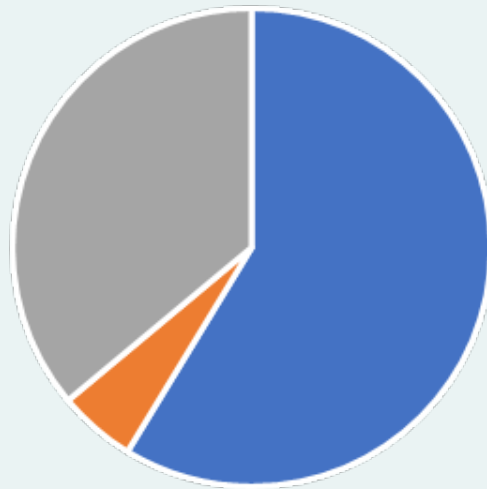
En enklare hantering av vattenfrågor vid plan-läggning och byggande (SOU 2023:72)

Svenskt Vatten:

”...att skyldigheten att inrätta ett vattenskyddsområde endast bör gälla när ett sådant behövs och skyldigheten bör placeras i miljöbalken och inte i vattentjänstlagen.”

Vattenuttag och vattendomar (VASS 2022)

Vattenuttag och vattendomar

477 svar

- 280 vattenverk har svarat att de har en vattendom och att de har ett vattenuttag som är mindre än 90 % av vad domen medger.
- 25 vattenverk har svarat att uttaget är högre än 90 % av vad vattendomen medger.
- 172 vattenverk som saknar vattendom för sina uttag av råvatten.

■ Uttaget < 90 % av vattendomen ■ Uttaget > 90 % av vattendomen

■ Vattendom saknas

Vattenuttag och vattendomar

Vattenuttag är en vattenverksamhet som innebär att grundvatten eller ytvatten tas ut, för t ex dricksvatten, bevattning eller processvatten (11 kap. 3§ MB)

Beroende på hur mycket vatten som tas ut eller hur stor miljöpåverkan blir, kan anmälan eller ansökan om tillstånd behövas

Tillstånd meddelas enligt 11 kap. miljöbalken och kallas ofta vattendom och anger hur vatten får hämtas från en vattentäkt och hur mycket vatten som ska finnas i täkten.

Vattenuttag och vattendomar

Lagstiftning

Enligt 11 kap 9 § miljöbalken krävs tillstånd Mark- och miljödomstolen (MMD), för bortledande av vatten från vattenområde eller grundvatten.

För vissa ytvattenuttag av mindre omfattning räcker det med en anmälan till Länsstyrelsen (tillsynsmyndighet).

När behöver du inte ansöka om tillstånd eller göra en anmälan?

Där det är uppenbart att varken allmänna eller enskilda intressen skadas genom vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena (11 kap 12 § MB).

Verksamhetsutövaren har ansvaret att visa om denna undantagsmöjlighet kan användas.

VA – Beredskapsutredningen

Uppdraget:

- Åtgärder för att säkerställa en robust och kontinuerlig leverans av vattentjänster.
- Stärka förmågan att leverera vattentjänster, även i händelse av kris, höjd beredskap och då ytterst krig samt utifrån de nya förutsättningarna som följer av ett förändrat klimat.

”Ett vinnarvatten
med självklar elegans
och utsökt fräschör.
Här finns balans, karaktär
och en klingande längd.
Som Fröding skrev
’i varje droppe är en
ädelsten’ ”.

Sveriges godaste kranvatten 2020
Höganäs kommun

Kranvattentävlingen 2025

- Tema: Kranmärkt
- Deltävlingsturné i höst, anmälan för deltagande öppen

22 oktober – Ljungby
23 oktober – Höganäs

Svenskt Vatten

The background of the image is a textured teal color with a pattern of overlapping, brush-stroke-like ripples that suggest the movement of water. The ripples are more pronounced in the center and fade towards the edges.

Svenskt Vatten